

POSUDEK RECENZENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka: **Bc. Nikola NEUGEBAUEROVÁ**
aprobace: specializace v pedagogice, sociální pedagogika
akad. rok: 2021/2022
Název práce: **Volný čas mládeže v kontextu používání sociálních sítí**
Vedoucí práce: **Mgr. Leona STAŠOVÁ, Ph.D.**

1. Koncepce práce

Nejprve potřebná faktografie: diplomová práce N. Neugebauerové představuje závěrečný text o 88 stranách – včetně inventáře literárních pramenů a seznamu Příloh. Práce je formálně členěna do **pěti zásadních kapitol**, z nichž všechny se ještě dále člení na dílčí obsahové celky. Mimo číslované kapitoly pak jsou uvedeny kapitoly Úvod a Závěr. Závěrečný text má přílohovou část, kterou tvoří tři Přílohy.

Soupis použité **literatury** je přesvědčivý a čítá 44 bibliografických pramenů, a to jak v klasické tištěné podobě, tak v elektronickém tvaru. Nejen z jejich kvantity je zřejmé, že se autorka v tématice volného času dospívajících a jejich interakcí se sociálními sítěmi dobře orientovala a že čerpala z literatury v širším vědním záběru. Celkovými proporcemi jde o text, který věnuje stejnou pozornost teoretickému základu a poté navazujícímu empirickému šetření, s využitím kvantitativního výzkumného designu.

Ti, co hledají v závěrečných studentských textech systematičnost a logiku potěší, že se čtenář hned v úvodu dovídá o **motivech a cílech**, které vedly autorku k sepsání hodnoceného textu. Neuškodilo by, kdyby záměry textu byly více formulovány v tzv. operačním (činnostním) tvaru, aby bylo možné v závěru DP je porovnat se skutečnými výsledky.

V centru pozornosti diplomantky bylo téma prožívání volného času dospívajících a fenomén sociálních sítí, který do (nejen) jejich života v posledních letech razantně vstoupil a „odvedl“ jejich aktivity z prostředí reálného světa do toho virtuálního. Více než kdykoliv jindy se setkáváme s prezentacemi a sebe prezentacemi, volně šířenými elektronickými mediemi, na něž reagují především vrstevníci, a výsledkem je mnohasměrná komunikace mezi uživateli elektronického sdělování. Přitom je mimo diskusi, že tento způsob multikomunikace může mít na jednu stranu nezávadnou a vítanou podobu, současně ale může vést k rizikovým jevům a negativnímu odrazu v působení na mladou generaci. Z tohoto pohledu **je hodnocená práce společensky i odborně potřebná.**

2. Teoretická východiska

Struktura práce je podle mého názoru **uspokojivě vystavěná a její páteř tvoří čtyři teoretické bloky, mezi sebou myšlenkově provázané.** Autorka nejprve pojednává o fenoménu sociálních sítí, věnuje se potřebné terminologii a z množiny druhů a typů sociálních sítí vyčleňuje ty, které jsou principiálně rizikové a poškozující dospívající jedince. Bez většího propojení je obsahem druhé kapitoly tematika tzv. volného času, který není definicemi jednotně vymezen a jeho reálnou podobu předurčují individuálně psychické a sociální charakteristiky jedince a kvalita sociálního prostředí. N. Neugebauerová mimo jiné poukazuje na proměny podob volného času u dětí a mládeže vlivem sociálního vývoje a technicko-technologických inovací.

Kdo jsou mladí lidé pohledem vývojové psychologie, je předmětem třetí kapitoly hodnoceného textu. Tato pasáž je strohá a představuje až velmi tradiční zpracování. Bylo by dobré, kdyby některé pojmy (zvláště pak pojem adolescence) byly představeny v současném stavu poznání a s oporou poznatkové inovace. Opět bez větší propojenosti ke kapitole předchozí autorka popisuje v poslední teoretické části procesy digitalizace v sociálním kontextu a jeho dopady na každodenní životní prožívání. Nadměra informačních stimulů v každém jedinci vytváří na jednu stranu obranné mechanismy, na stranu druhou vede k jejich přijímání, rozvíjení a ovlivňování, včetně prožívání volného času.

Jak z nadhledu hodnotit teoretickou oporu, kterou autorka diplomové práce představila? Především je třeba vyzdvihnout skutečnost, že N. Neugebauerová se při tvorbě teoretického základu opírala o dostupnou a validní literaturu. Prokázala velmi dobré kompilační schopnosti a přesvědčila, že „vládne“ odpovídající stylistikou a odbornou dikcí.

Na stranu druhou procházení prvními čtyřmi kapitolami diplomového textu vyvolalo také **náměty**, jak jinak by teoretický koncept mohl vypadat. Za logičtější (a názvu práce více odpovídající) bych považoval následující členění témat: klíčově první by měla být problematika volného času mládeže, navazovat by měly poznatky o jejich sociálních a vývojově psychologických vlastnostech, poté by měl čtenář číst obecnější poznatky o současném mediálním světě a nakonec o vlivu digitalizace a medializace na adolescenty - včetně kladných i rizikových stavů. Druhá připomínka: ne vždy se autorce podařilo propojit kapitoly mezi sebou v logické a předmětové návaznosti. Presto se domnívám, že lze celou teoretickou část hodnotit jako **solidní základnu pro navazující empirickou část – a to s využitím literatury a věcné argumentace.**

3. Empirická část práce

Výzkumná část práce část je dobře pojatým a promyšleným šetřením, složeným z dílčích výzkumných procedur. Smyslem šetření bylo odpovědět na tři dílčí výzkumné otázky, uvedené v kapitole o cílech výzkumu a k nim se vzájemně pět hypotézám. Výzkumné otázky jsou logicky uspořádané: od zjišťování času tráveného respondenty na sociálních sítích, přes faktory které ovlivňují prožívání volného času, až po zjištění vztahu mezi mládežnickou aktivitou a jejich životním stylem.

Je třeba autorku pochválit za **dodržení očekávaných parametrů výzkumného designu**. Mám na mysli prvotní definování výzkumných záměrů, navazujícího očekávání a výzkumné predikce, popis použité metodologie (včetně realizovaného předvýzkumu), popisu respondentského vzorku, sběru dat a jejich vyhodnocení.

Použitá metodologie vychází z aplikace elektronicky šířeného **dotazníkového šetření a analýzy tzv. časových snímků**. Konstrukce dotazníku sestává z 33 položek, na které respondenti odpovídali většinou výběrem z nabízených možností (uvedeno v Příloze A"). Je škoda, že se čtenář nedoví o konkrétních úpravách dotazníku od předvýzkumu až po jeho finální podobu.

Nejrozsáhlejší podkapitolou je pak 5.4 (s. 45 až s. 71), která si kladla za cíl analyzovat dotazníkové šetření, vizualizovat nálezy z odpovědí na jednotlivé dotazníkové položky a vybavit je příslušnou interpretací. Na jednu stranu můžeme ocenit míru detailnosti, kterou N. Neugebauerová v této pasáži použila, na stranu druhou poněkud vadí přemíra grafiky a mnohokrát se opakující „rituál“: otázka – odpověď (nejčastěji v %) – použitý graf – výsledková interpretace. Za smysluplnější

bych považoval výběr nejzávažnějších otázek (či nejzajímavějších) a ostatní by mohly být součástí přílohové části práce.

Atraktivní a čtenářsky zajímavá je kapitola věnovaná analýzám časového snímku (s. 71). Výzkumné záměry ve finále představuje podkapitola 5.5, v níž se čtenář dozvídá o verifikaci hypotéz a nalezne závěrečný komentář k výzkumnému šetření jako celku.

K jakým zásadním závěrům autorka dospěla: mimo jiné se nepotvrdilo, že existuje vztah mezi respondenty prožitým časem v zájmových útvarech a časem stráveným na sociálních sítích. Naopak (a podle očekávání) se prokázalo, že příležitost být aktivní v zájmovém kroužku dává větší příležitost poznat vrstevníky a navázat kamarádské vztahy. Také nález, že respondenti aktivně prožívající volný čas nemají čas na „serfování“ na sociálních sítích, považujeme za logický a v širších souvislostech výchovně využitelný. Potvrdila se také hypotéza, že starší respondenti věnují více času návštěvám na sociálních sítích, oproti mladší generaci. Konečně autorka prokázala příjemnou skutečnost, že aktivně prožívaný život vede u respondentů k větším pocitům spokojenosti a seberealizace. Je třeba N. Neugebauerovou pochválit za to, že při verifikaci hypotéz použila nezpochybnitelné statistické nástroje a procedury.

Jak můžeme hodnotit výzkumnou část, kterou autorka diplomové práce představila? Domnívám se, že řešitelka diplomové práce výzkumnou část zvládla jak po metodologické stránce, tak po stránce koncepční. Výzkumný design přesvědčuje o tomto názoru, podporují ho jak dílčí výsledková shrnutí, tak závěr k empirické části jako celku. Vadí jen přemíra použité vizualizace (grafů) a „atomizace“ výsledků podle všech položek dotazníku

Po formální stránce je diplomová práce zpracována pečlivě **a je v očekávaném tvaru**. Mám poslední připomínku: závěrečné shrnutí (s. 78) je především uvažováním nad cíli empirické části DP, nikoliv však nad záměry a naplněním teoretické základny.

4. Inspirace - otázky k obhajobě

Otázky k obhajobě práce, na něž by měla diplomantka reagovat, jsem uvedl průběžně v hodnocení teoretické i empirické části posudku.

5. Závěr - shrnutí

Hodnocená diplomová práce bezpečně splňuje nároky na práce tohoto druhu a s ohledem na její kvalitu ji doporučuji k obhajobě a

navrhuji klasifikovat.....(B)

V Hradci Králové 22/05/2022

Doc. PhDr. T. Svatoš, Ph.D